

2021

Sveikatos priežiūros specialistų prognozių atnaujinimas

Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro (MOSTA) 2018 m. sukurtas „Medicinos darbuotojų poreikio prognozavimo modelis“ (toliau – Modelis) apima Lietuvoje parengiamų ir dirbančių sveikatos specialistų pasiūlos ir paklausos analizę ir prognozes iki 2028 metų. Modelio tikslas yra prognozuoti medicinos darbuotojų (sveikatos priežiūros specialistų) darbo rinkos situaciją Lietuvoje iki 2028 metų ir gerinti medicinos studijoms skiriamų valstybės finansuojamų vietų skaičiaus planavimą.

2020–2021 m. Vyriausybės strateginės analizės centras (STRATA) atliko Modelio atnaujinimo ir praplėtimo naujais elementais veiklą, parengė atnaujintas sveikatos priežiūros specialistų poreikio prognozes iki 2030 metų.

Šioje ataskaitoje pateikiami atnaujinto prognozavimo modelio rezultatai..

Už pagalbą dėkojame:

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, Nacionalinei švietimo agentūrai, Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybai, tyrime dalyvavusiems sveikatos priežiūros paslaugų sektoriaus ekspertams.

Pasiūlymus, pastabas, komentarus prašome siųsti Vyriausybės strateginės analizės centrui (info@strata.gov.lt).

© Vyriausybės strateginės analizės centras 2021

1 Modelio rezultatai

Šiame skyriuje aprašomi Sveikatos priežiūros specialistų pasiūlos ir paklausos modelio bazinio scenarijaus prielaidų prognozės iki 2030 metų rezultatai.

Naudojamo modelio scenarijaus prielaidos:

Realus specialistų poreikis 2020 m. Realus poreikis didesnis nei dabartinis sveikatos specialistų skaičius. Realus poreikis skaičiuojamas prie 2020 metais dirbusių sveikatos specialistų skaičiaus pridėdant iš ekspertinės apklausos metu pateiktų ekspertų įžvalgų išskaičiuotus koeficientus padauginus iš bendro laisvų darbo vietų skaičiaus (LR SAM puslapyje skelbiamų darbo skelbimų skaičiaus) bei pridėdant ekspertų antrosios apklausos metu įvardintą specialistų trūkumą.

Darbo krūvio įtaka specialistų poreikiui. Atskiri darbo krūvio įverčiai netaikomi ir naudojamas bendras vidutinis 1 etato dydžio darbo krūvis.

Plėtros prognozė. Tiesinio trendo prognozė. Tiesinio trendo metodu atlikta prognozė naudojant sveikatos priežiūros specialistų skaičiaus duomenis 2015–2020 m.

Atskirų profesinių kvalifikacijų plėtros poreikio diferencijavimas. Sektoriaus ekspertų prognozė. Atskirų profesinių kvalifikacijų sveikatos specialistų poreikis per artimiausius 10 metų skirsis dėl skirtingo sveikatos paslaugų poreikio, demografinių pokyčių, regioninio pasiskirstymo, technologinės plėtros, COVID-19 pandemijos padarinių. Atskirų profesinių kvalifikacijų diferencijavimo koeficientai nustatyti vadovaujantis atlikta ekspertų apklausa ir ekspertų pateiktomis įžvalgomis apie sveikatos priežiūros specialistų poreikį iki 2030 m. pagal profesinę kvalifikaciją.

Išėjimas į pensiją. Tikimybinio modeliu paremta kasmet išeinančių į pensiją sveikatos specialistų prognozė. Daroma prielaida, kad pensinio amžiaus sveikatos specialistai, neturintys darbo Sodra duomenimis, yra išėję į pensiją. Modelyje remiamasi istoriniais 2016-2020 m. duomenimis apie dirbančių/nedirbančių sveikatos specialistų skaičių pagal amžių ir profesinę kvalifikaciją. Skaičiuojami prognozės metais pensinio amžiaus sulaukiančių sveikatos specialistų skaičius, kuris dauginamas iš tikimybės išėiti į pensiją (tikimybė skaičiuojama atskirai pagal amžių ir sveikatos specialistų licencijų grupę).

Išėjimas iš sveikatos specialisto darbo (ne pensinio amžiaus asmenims). Remiamasi istoriniais 2016-2020 m. duomenimis apie dirbančių ir išeinančių iš sveikatos specialisto darbo asmenų skaičių pagal profesinę kvalifikaciją. Baziniame scenarijuje naudojamas istorinių duomenų vidurkis pagal profesinę kvalifikaciją.

Absolventų įsidarbinimas sveikatos specialistais. Tikimybinio modeliu paremta kasmet medicinos ir sveikatos studijas baigiančių absolventų skaičiumi ir įsidarbinusių sveikatos specialistais dalimi. Modelyje remiamasi istoriniais 2011-2020 m. studijų duomenimis, kuriais nustatomi vidurkiai, rodantys kokia dalis absolventų įsidarbina sveikatos specialistais, pagal studijų įstojimo ir baigimo metus, pakopą, suteikiamą profesinę kvalifikaciją.

Neaktyvių sveikatos specialistų grįžimas į darbą. Remiamasi istoriniais 2017-2020 m. duomenimis. Scenarijuje naudojamas 4 metų istorinių duomenų vidutinis vienerių metų įsidarbinančiųjų skaičius pagal profesinę kvalifikaciją.

lentelė 1 Paklausos ir pasiūlos prognozė iki 2030 m.

Licencijų grupė	Profesinė kvalifikacija	Faktinis specialistų sk. 2020m.	Poreikio prognozė 2030	Pasiūlos paklausos kumuliatyvus balansas 2030
Medicinos praktika	Abdominalinės chirurgijos gydytojas	125	116	10
Medicinos praktika	Darbo medicinos gydytojas	12	75	-56
Medicinos praktika	Fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojas	391	357	21
Medicinos praktika	Gydytojas akušeris-ginekologas	659	584	-48
Medicinos praktika	Gydytojas alergologas ir klinikinis imunologas	40	37	18
Medicinos praktika	Gydytojas anesteziologas reanimatologas	785	994	-143
Medicinos praktika	Gydytojas chirurgas	367	342	-47
Medicinos praktika	Gydytojas dermatovenerologas	191	175	53
Medicinos praktika	Gydytojas dietologas	34	34	7
Medicinos praktika	Gydytojas endokrinologas	146	150	-20
Medicinos praktika	Gydytojas gastroenterologas	123	126	13
Medicinos praktika	Gydytojas genetikas	22	23	3
Medicinos praktika	Gydytojas geriatras	27	106	-71
Medicinos praktika	Gydytojas hematologas	46	42	23
Medicinos praktika	Gydytojas infektologas	65	115	-40
Medicinos praktika	Gydytojas kardiologas	421	450	-15
Medicinos praktika	Gydytojas klinikinis farmakologas	5	5	4
Medicinos praktika	Gydytojas klinikinis toksikologas	24	22	6
Medicinos praktika	Gydytojas krūtinės chirurgas	27	26	3
Medicinos praktika	Gydytojas nefrologas	123	116	33
Medicinos praktika	Gydytojas neonatologas	122	111	-6
Medicinos praktika	Gydytojas neurochirurgas	77	70	10
Medicinos praktika	Gydytojas neurologas	399	418	-51
Medicinos praktika	Gydytojas oftalmologas	393	384	-22
Medicinos praktika	Gydytojas onkologas chemoterapeutas	75	84	-4
Medicinos praktika	Gydytojas onkologas radioterapeutas	53	49	5
Medicinos praktika	Gydytojas ortopedas traumatologas	416	425	-13
Medicinos praktika	Gydytojas otorinolaringologas	273	247	4
Medicinos praktika	Gydytojas patologas	68	66	17
Medicinos praktika	Gydytojas psichiatras	506	540	1
Medicinos praktika	Gydytojas pulmonologas	143	160	-36
Medicinos praktika	Gydytojas radiologas	403	418	102
Medicinos praktika	Gydytojas reumatologas	65	59	5
Medicinos praktika	Gydytojas urologas	141	128	7

Medicinos praktika	Gydytojas vaikų alergologas	19	28	16
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų chirurgas	76	70	21
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų endokrinologas	18	17	0
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų gastroenterologas	22	21	1
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų hematologas	15	14	5
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras	81	137	-31
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų kardiologas	36	33	0
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų nefrologas	14	13	-2
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų neurologas	71	68	-18
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų pulmonologas	40	37	-9
Medicinos praktika	Gydytojas vaikų reumatologas	8	8	9
Medicinos praktika	Gydytojas veido ir žandikaulių chirurgas	23	21	25
Medicinos praktika	Kraujagyslių chirurgijos gydytojas	72	74	12
Medicinos praktika	Laboratorinės medicinos gydytojas	98	89	7
Medicinos praktika	Medicinos gydytojas*	1909	1897	NA
Medicinos praktika	Plastinės ir rekonstrukcinės chirurgijos gydytojas	63	57	20
Medicinos praktika	Skubiosios medicinos gydytojas	22	400	-256
Medicinos praktika	Sporto medicinos gydytojas	45	41	7
Medicinos praktika	Šeimos gydytojas	2137	2521	-428
Medicinos praktika	Širdies chirurgijos gydytojas	46	43	-19
Medicinos praktika	Teismo medicinos gydytojas	55	50	-1
Medicinos praktika	Vaikų infekcinių ligų gydytojas	18	17	37
Medicinos praktika	Vaikų intensyviosios terapijos gydytojas	45	42	-5
Medicinos praktika	Vaikų ligų gydytojas	685	795	-317
Medicinos praktika	Vidaus ligų gydytojas	979	1033	-420
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Burnos higienistas	1014	785	995
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Dantų technikas	968	873	124
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas burnos chirurgas	74	71	20
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas burnos, veido ir žandikaulių chirurgas	11	10	-3
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas endodontologas	47	49	18
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas odontologas	3280	3032	945
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas odontologas ortopedas	180	163	-35
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas ortodontas	77	94	-3

Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas periodontologas	56	94	-23
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojas vaikų odontologas	37	51	-3
Odontologijos ir burnos priežiūros praktika	Gydytojo odontologo padėjėjas	1570	1791	-61
Slaugos ir akušerijos praktika	Akušeris	932	944	-37
Slaugos ir akušerijos praktika	Bendrosios praktikos slaugytojas**	22794	23493	-3163
Visos	VISO	44394	46191	-2799

* Medicinos gydytojo licenciją gauna medicinos vientisąsias studijas baigę absolventai netęsiantys mokslų rezidentūroje ar tęsiantys mokslus rezidentūroje, tačiau dar negavę tikslią profesinę kvalifikaciją nurodančios sveikatos specialisto licencijos. Asmenys turintys tik medicinos gydytojo licenciją nėra įtraukiami į pasiūlos ir paklausos prognozę, tačiau įtraukiami skaičiuojant bendrus sveikatos specialistų skaičius (priskiriami sveikatos specialistams).

** Įskaitant Bendrosios praktikos slaugytojo profesinė kvalifikacija ir išplėstinės praktikos slaugytojo profesinė kvalifikacija

2 Modelio rezultatų interpretacija ir išvados

1. Pateiktos prognozės remiasi bazinio scenarijaus prielaidų rinkiniu. Pakeitus bent vieną prielaidą alternatyvia prielaida, prognozių reikšmingai pasikeistų.
2. 2030 metais sveikatos priežiūros specialistų poreikis Lietuvoje bus 1,8 tūkst. specialistų didesnis nei 2020 metais dirbusių sveikatos specialistų skaičius.
3. Pasiūlos ir paklausos kumuliatyvus balansas parodo, koks darbuotojų trūkumas (-) ar perteklius (+) susidaro per 10 metų prognozės laikotarpį. Bendrosios praktikos slaugytojų atveju šis skaičius lygus 3,2 tūkst. specialistų trūkumui ir susideda iš 0,7 tūkst. padidėjusio specialistų poreikio, 7,6 tūkst. išeisiančių į pensiją, 4,5 tūkst. išeisiančių iš darbo dėl kitų priežasčių, 4,5 tūkst. įsidarbinusių naujų absolventų ir 5,2 tūkst. įsidarbinusių neaktyvių darbuotojų ($- 0,7 - 7,6 - 4,5 + 4,4 + 5,2 = - 3,2$).
4. Visų profesinių kvalifikacijų kumuliatyvių pasiūlos ir paklausos balansų suma (-2 799) yra tik indikacinė ir neparodo tikslaus specialistų trūkumo/pertekliaus, kuris susidarys per 10 metų. Taip yra todėl, kad sveikatos specialistai, kurių ateityje bus perteklius, tik retais atvejais gali dirbti darbus ir pakeisti tuos sveikatos specialistus, kurių bus trūkumas ateityje. Pvz. skubiosios medicinos gydytojai yra naujai pradėti ruošti specialistai, kurie perims dalį darbų iš reanimatologų, akušerių, šeimos gydytojų, vidaus ligų gydytojų, slaugytojų ir paramedikų. Kitais atvejais, kai sveikatos specialistai negali ar nenori atlikti kitų profesinių kvalifikacijų sveikatos specialistų darbų, tokie asmenys tikėtina tiesiog nedirbs sveikatos priežiūros specialistais ir sveikatos specialistų trūkumas bus dar didesnis. Susumavus tik tas profesines kvalifikacijas, kurioms nustatytas kumuliatyvus specialistų trūkumas 2030 m., bendras trūkstamų specialistų skaičius padidėtų iki 5,4 tūkst.
5. Vertinant modelio rezultatus ir pertekliaus/trūkumo prognozes, svarbu atsižvelgti į to pertekliaus/trūkumo dydį, t. y. palyginti prognozuojamą trūkumą/perteklių su faktiniu specialistų skaičiumi 2020 m.
6. Didžiausias **nominalus** (asmenimis) kumuliatyvus sveikatos specialistų **trūkumas** 2030 m. prognozuojamas Bendrosios praktikos slaugytojams (3 163), Šeimos gydytojams (428), Vidaus ligų gydytojams (420).
7. Didžiausias **procentinis** (kvalifikacijoms, kurių poreikis 2030 m. sieks bent 50 specialistų) kumuliatyvus sveikatos specialistų **trūkumas** 2030 m. prognozuojamas Skubiosios medicinos gydytojams (>100 %), Darbo medicinos gydytojams (>100 %), Gydytojams geriatrams (>100 %), Gydytojams infektologams (62 %), Vaikų ligų gydytojams (46 %).
8. Didžiausias **nominalus** (asmenimis) kumuliatyvus sveikatos specialistų **perteklius** 2030 m. prognozuojamas Burnos higienistams (995), Gydytojams odontologams (945), Dantų technikams (124).
9. Didžiausias **procentinis** (kvalifikacijoms, kurių poreikis 2030 m. sieks bent 50 specialistų) kumuliatyvus sveikatos specialistų **perteklius** 2030 m. prognozuojamas Burnos higienistams (98 %), Plastinės ir rekonstrukcinės chirurgijos gydytojams (32 %), Gydytojams odontologams (29 %),
10. 10 metų ilgio prognozė yra ilgas prognozavimo laikotarpis, o vertinamame prognozavimo modelio scenarijuje neatsižvelgiama į pokyčius, kurie galimai įvyks per 10 metų, dėl atsiradusio sveikatos specialistų trūkumo ar pertekliaus kai kuriose kvalifikacijose. Visų pirma

tai apima priėmimo vietų į vientisąsias ir rezidentūros medicinos studijas perskirstymą, t. y. didinamą priėmimą į ateityje trūkstamas sveikatos specialistų profesijas. Taip pat nėra įvertinamas sveikatos specialistų, dirbančių perteklinėse profesinėse kvalifikacijose persikvalifikavimas (papildomų mokslų baigimas ir naujos profesinės kvalifikacijos licencijos įgijimas) į trūkstamas profesines kvalifikacijas. Vis dėlto, parengtas prognozavimo modelis yra aktyvus ir pritaikytas daliniam modeliavimui, t. y. sukurtos galimybės keisti dalį pasiūlos ir paklausai įtaką darančių kintamųjų (priėmimo vietų skaičių, profesinių kvalifikacijų diferencijavimo koeficientus) bei pasirinkti atskirus scenarijus. Dalinio modeliavimo galimybės leidžia ne tik modeliuoti ateities scenarijus, bet ir reaguoti į įvykusius pokyčius ir modeliuoti prognozių pasikeitimus neatnaujinant modelio struktūros neįtraukiant naujausių administracinių duomenų.

11. Kas 2 metus rekomenduojamas atlikti modelio naudojamų duomenų ir scenarijų prielaidų atnaujinimas. Visapusiškas modelio atnaujinimas peržiūrint modelio metodiką, dedamąsias, struktūrinius pokyčius, atliekant ekspertų įtraukimą, praplečiant modelį naujais elementais, rekomenduojamas atlikti kartą per 5 metus (vadovaujantis Nyderlandų sveikatos priežiūros specialistų paklausos prognozavimo modeliu, prieiga internetu: https://www.nivel.nl/sites/default/files/bestanden/Health_workforce_planning_Netherlands.pdf).

Kuriame pamatus įžvalgiems viešosios politikos sprendimams